

İÇ TALEPTE SINIRLI CANLANMA

Zümrüt İmamoğlu* ve Barış Soybilgen†

Yönetici Özeti

Mayıs ayında Sanayi Üretim Endeksi (SÜE) Nisan ayına göre yüzde 1,1 artarken ihracat miktar endeksi ise yüzde 0,5 azaldı. İthalat miktar endeksi ise yüzde 6,2 oranında arttı. İthalattaki yüksek artış net ihracatın büyümeye katkısını düşürüyor. Tüketim ve yatırım malı ithalatındaki artış ise iç talepte canlanma sinyali veriyor. Mayıs rakamları ikinci çeyrekte büyümenin birinci çeyrekteki yüzde 0,4'lük daralmayı telafi edeceğini gösteriyor. 2012 2. çeyrekte GSYH'nın yılın ilk çeyreğine göre yüzde 0,6 oranında büyüyeceğini tahmin ediyoruz. Bu tahmine göre 2. çeyrekte yıldan yıla büyüme oranını yüzde 2,3 olarak hesaplıyoruz.

Ekonomideki yavaşlamayı takiben 2. çeyrekte dış ticaret açığı ve cari açık hızla azalmaya devam ediyor. Mayıs ayında dış ticaret açığı 1,6 milyar dolar gerileyerek 8,6 milyar dolara indi. Cari açık ise 2 milyar dolar azalarak 5,8 milyar dolara geriledi. 2. çeyrek sonu itibarıyla cari açığın GSYH'ya oranının 9,3'ten 8,5'e düşeceğini öngörüyoruz.

Tablo1. Betam'ın büyüme ve cari açık tahminleri

	2012 2. Çeyrek Tahmin
GSYH büyüme (reel, %) (bir önceki çeyreğe göre, mea*)	0,6
GSYH büyüme (reel, %) (geçen yılın aynı çeyreğine göre, tea**)	2,3
Cari Açık (GSYH'a oran yıllık, %)	8,5

Kaynak: Betam. *mea: mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış. **tea: takvim etkilerinden arındırılmış.

2. çeyreğe daha olumlu başladık

2. çeyreğe dair yeni veriler iç talebin canlandığını gösteriyor. İkinci çeyrekte büyüme GSYH'ta birinci çeyrekte meydana gelen yüzde 0,4 daralmayı telafi edecek. Canlanma hem yatırım hem de tüketim harcamalarına yansıyor. İmalat cephesinde dayanıksız tüketim malları ve yatırım malları imalatı artarken, ithalatta da hem tüketim hem yatırım mallarında Mayıs ayında yüksek artışlar var. İthalattaki artışa paralel olarak özel tüketim vergisi (ÖTV)'de artış gösteriyor.

Diğer yandan canlanmanın ne kadar süreceği henüz belirsiz. Kapasite kullanım oranında (KKO) Mayısı takiben Haziran ayında da düşüş gözlemlendi.

* Dr. Zümrüt İmamoğlu, Betam, Uzman Araştırmacı.
zumrut.imamoglu@bahcesehir.edu.tr

† Barış Soybilgen, Betam, Araştırma Görevlisi
baris.soybilgen@bahcesehir.edu.tr

Reel kesim güven endeksi ise giderek bozuluyor. İhracatta Mayıs ayında küçük bir düşüş var. İkinci çeyrekte net ihracat hala pozitif katkı yapsa da ithalattaki yüksek artış net ihracatın büyümeye katkısını düşürdü. 2. çeyrekteki canlanmanın yılın takip eden çeyreklerine yansıyor yansımayacağı da henüz netleşmiş değil.

İkinci çeyrekteki canlanma politika yapıcılar açısından genişlemeci politikalar için beklemede kalma sinyali veriyor. Ancak bu canlanmaya rağmen baz etkisiyle yıllık büyüme oldukça düşük kalabilir. İç talepte canlılık net ihracat katkısını azaltabilir. Betam'ın 2. çeyrek için büyüme tahmini ithalattaki yüksek artışı takiben yüzde 1,0'den yüzde 0,6'ya düştü. Buna göre geçen yılın aynı çeyreğine göre büyüme oranını da yüzde 2,3 olarak hesaplıyoruz.

Mayıs ayında tüketim canlandı

Mayıs ayı verileri özel tüketim harcamalarında gözle görülür bir canlanmayı işaret ediyor. Tüketim malı ithalatı Mayıs ayında çok büyük bir artış gösterdi ve bir önceki aya göre yüzde 18,1 arttı. Dayanaksız ve dayanıklı tüketim malı imalatı da yine Mayıs ayında sırasıyla yüzde 4,4 ve yüzde 1,9 arttı. İthalattaki artışa paralel olarak ÖTV gelirleri de Mayıs ayında yüzde 5,4'lük bir artış gösterdi. Son olarak tüketici güven endeksi de Mayıs ayında bir önceki aya göre yüzde 0,9 arttı. Bu gelişmeler ışığında özel tüketim harcamalarının ikinci çeyrekte büyümeye pozitif katkı yapacağını düşünüyoruz.

Yatırım karışık sinyaller veriyor

2012 ikinci çeyrekte özel yatırım harcamalarını ölçmek için kullandığımız ekonomik göstergeler karışık sinyaller veriyor. Kapasite kullanım oranı (KKO) Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında sırasıyla yüzde 0,4, yüzde 1,1 ve yüzde 1,4 düştü. Reel kesim güven endeksi (RKGE) de yine ikinci çeyrekte sürekli bir düşüş eğilimindeydi. RKGE Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında sırasıyla yüzde 0,7, yüzde 1,7 ve yüzde 3,5 azaldı. Hem reel kesim güven endeksi hem de kapasite kullanım oranındaki düşüş sanayi üretim endeksinde bir düşüş beklentisi yaratıyor. Buna karşılık SÜE Nisan ayında yüzde 0,9, Mayıs ayında ise yüzde 1,1 arttı. SÜE'yi artarken KKO'nun düşmesi reel kesimin yatırım yaptığını gösteriyor olabilir ama yatırım malı ithalatı da çok dalgalı bir seyir izliyor. Nisan ayındaki yüzde 11,7'lük büyük bir düşüş gösterdikten sonra Mayıs ayında yüzde 10,6 artarak güçlü bir toparlanma gösterdi. Genel olarak 2012 2. çeyrekte özel yatırım malı harcamaları büyük bir belirsizlik gösteriyor.

İthalatta Mayıs ayında büyük sıçrama

Şekil 2 TÜİK'in açıkladığı mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış ihracat ve ithalat miktar endekslerini gösteriyor. Mayıs 2012'de bir önceki aya göre ihracat miktar endeksi yüzde 0,6 azalırken, ithalat miktar endeksi ise yüzde 6,3 arttı. İthalattaki bu artış net ihracatın büyümeye olan pozitif katkısını büyük oranda sınırlayacak gibi görünüyor.

Cari açık düşmeye devam ediyor

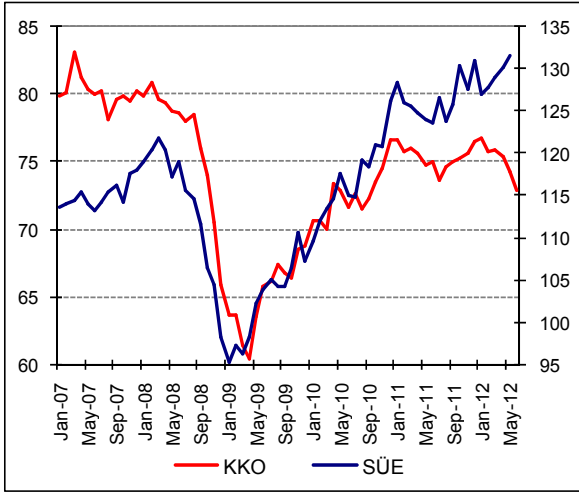
Mayıs ayında geçen yıl 10,2 milyar dolarken bu yıl 8,5 milyar dolara düşen dış ticaret açığına paralel olarak cari açık da düştü. Mayıs ayında cari açık 5,8 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Böylece 12 aylık cari açık toplamı 2 milyar dolar daha azaldı. Azalmanın en önemli nedeni ithalat azalırken ihracatın artması oldu. Yaz aylarında cari açıkta düşüşün devam etmesini bekliyoruz. İkinci çeyrekte iç talepteki canlanma ve ithalatın Mayıs ayında artmasıyla ikinci çeyrek sonu cari açığın GSYH'a oranı tahminimizi ise yüzde 8,3'ten yüzde 8,5'e yükseltiyoruz.

Tablo 2. Ekonomik göstergelerin aydan aya ve çeyrekten çeyreğe değişimleri (Reel ve MEA)

Ekonomik Göstergeler	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	2011 1. Çeyrek	2012 2. Çeyrek
İhracat	5,3	1,0	7,7	-0,6	**	3,5	9,9
İthalat	0,0	3,3	-2,4	6,3	**	1,1	2,8
Ara malı ithalatı	-1,5	0,5	0,1	9,7	**	1,4	4,7
Tüketim malı ithalatı	-1,7	1,3	-5,9	18,1	**	-5,1	2,9
Yatırım malı ithalatı	-0,6	9,8	-11,7	10,6	**	7,3	-1,3
Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)	0,7	0,9	0,9	1,1	**	-1,3	2,2
Dayanısız tüketim malı imalatı	-1,1	2,4	0,4	4,4	**	0,0	3,8
Dayanıklı tüketim malı imalatı	2,2	-0,8	1,0	1,9	**	-2,9	2,2
Ara malı imalatı	-0,2	-0,1	1,9	1,3	**	0,2	2,4
Yatırım malı imalatı	0,5	-3,2	2,6	4,5	**	-4,5	2,8
Kapasite Kullanım Oranı (KKO)	-1,0	0,2	-0,4	-1,1	-1,4	0,3	-1,9
Dayanısız tüketim malı imalatı	-0,8	0,4	0,3	-0,3	-0,1	0,8	0,1
Dayanıklı tüketim malı imalatı	1,5	0,6	0,3	-2,3	-0,9	0,4	-0,6
Ara malı imalatı	-0,8	-1,5	0,0	-0,3	-0,6	-1,2	-1,6
Yatırım malı imalatı	-1,9	0,8	0,0	-1,5	-2,8	-0,7	-2,0
İmalat Sipariş Endeksi	1,4	1,5	-0,2	**	**	2,3	1,3
Yurtiçi İmalat Sipariş	1,6	1,7	0,8	**	**	2,2	2,5
Yurtdışı İmalat Sipariş	1,9	0,6	-2,4	**	**	2,5	-1,4
Beklenti Göstergeleri							
Tüketici Güven E. (TUIK)	0,5	0,2	-2,8	0,9	**	1,2	-2,1
Reel Kesim Güven E.	3,5	2,0	-0,7	-1,7	-3,5	-0,2	-0,6
Finansal Göstergeler							
İMKB 100	17,4	-1,6	-5,4	-3,0	5,6	5,4	-1,8
Diğerleri							
Özel tüketim vergisi (ÖTV)	1,9	5,0	-2,2	5,4	**	-5,1	4,4
Binek otomobil üretimi	0,5	-10,1	-3,4	5,8	**	-8,5	-7,4

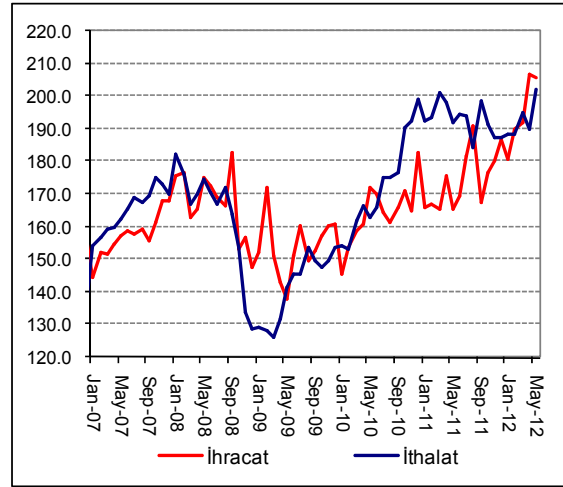
Kaynak: TUIK, TCMB, İMKB, BETAM.

Şekil 1: Kapasite kullanım oranı ve sanayi üretim endeksi (mea)

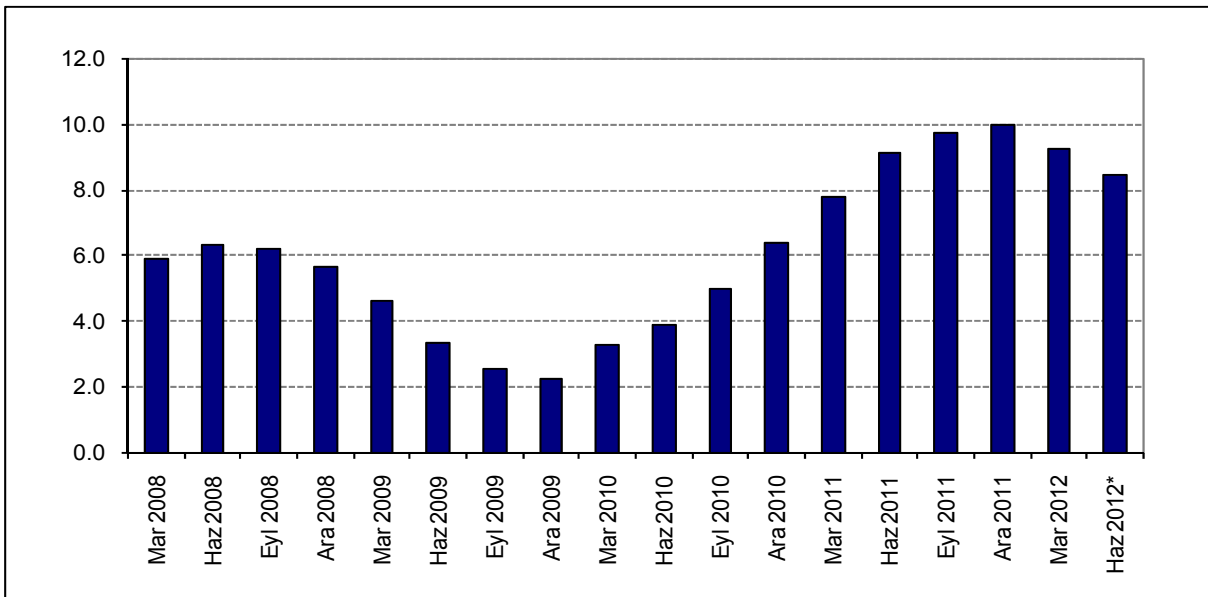
Kaynak : TÜİK, Betam (sol taraf KKO eksenini, sağ taraf SÜE eksenini)

Şekil 2: İhracat ve ithalat miktar endeksleri (mea)

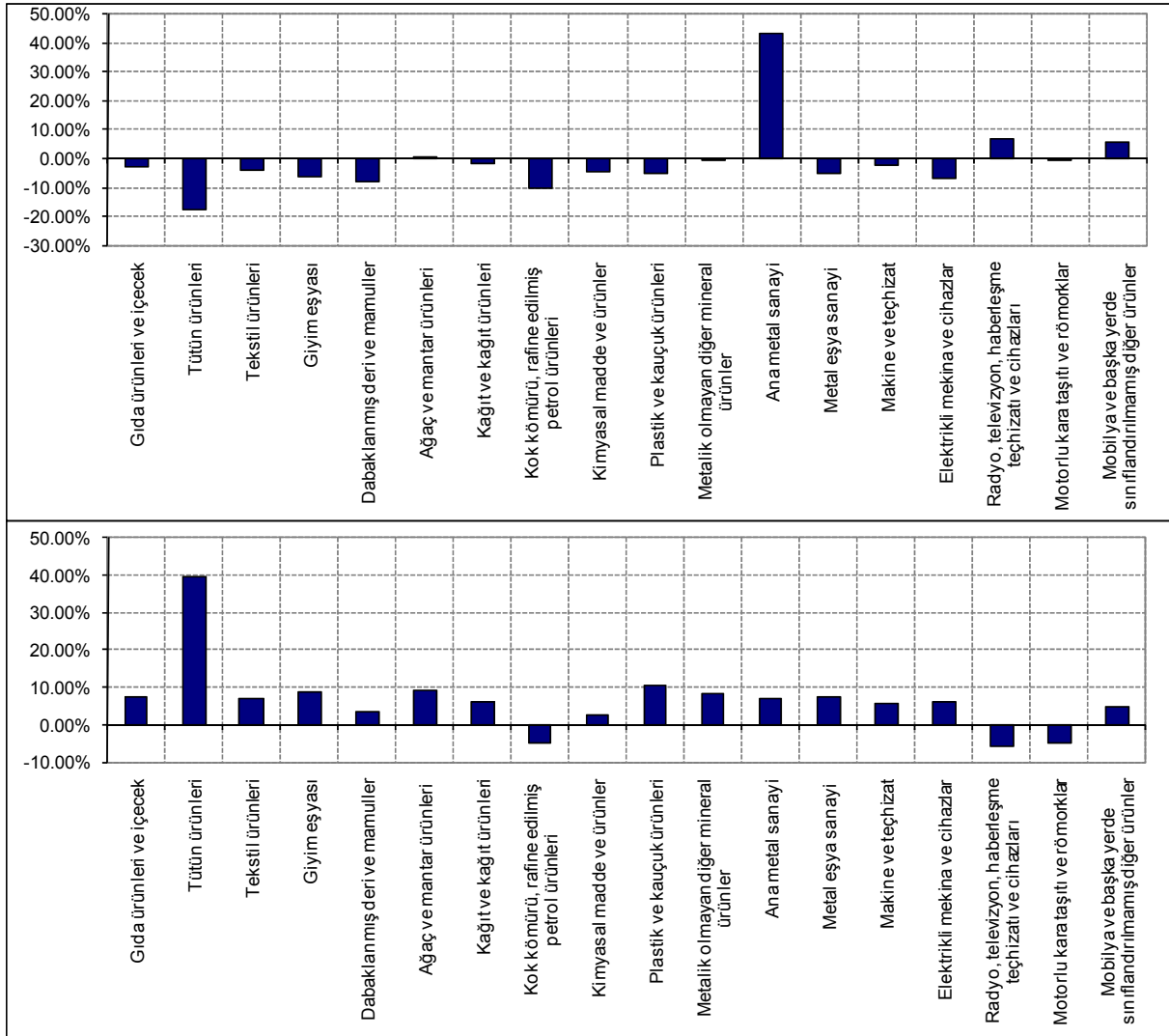
Kaynak : TÜİK, Betam

Şekil 3: Çari açığın GSYH'ya oranı

Kaynak: TCMB, TUIK, Betam

Şekil 4 : Altkalemlere göre aylık ihracat değişim oranları (mea) (üst şekil Nisan ayını, alt şekil Mayıs ayını gösteriyor)

Kaynak : TÜİK, Betam